

FERICITUL AUGUSTIN

**PREDICI DESPRE
MARTIRI**

Traducere din limba latină, cuvânt înainte și note de
ANCA MEIROȘU

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2021

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
Notă asupra ediției	11
Predica 64	
<i>Cuvântare despre ziua de naștere a sfinților martiri</i>	15
Predica 64 A	
Începe de la paragraful: „Iată, Eu vă trimit pe voi ca pe niște oi etc.” <i>Despre nașterea martirilor</i> (Mt. 10, 16 ș.u.)	23
Predica 65	
<i>Despre cuvintele din Evanghelia lui Matei, cap. 10, 28:</i> „Nu vă temeți de cei ce omoară trupul”	29
Predica 65 A	
(Mt. 10, 37)	39
Predica 280	
<i>Cu prilejul nașterii martirelor Perpetua și Felicitas</i>	55
Predica 281	
<i>La nașterea martirelor Perpetua și Felicitas</i>	65
Predica 282	
<i>Cu prilejul nașterii martirelor Perpetua și Felicitas</i>	69
Predica 282 (completată)	
<i>a Sfințelor Perpetua și Felicitas</i>	73
Predica 283	
<i>Cu prilejul nașterii martirilor massilitani</i>	79

Predica 283 (completată)

Predica Fericitului Augustin

cu prilejul nașterii sfinților martiri massilitani 87

Predica 284

Cu prilejul nașterii martirilor Marian și Iacob 101

Predica 285

Cu prilejul zilei de naștere a martirilor Cast și Emil 115

Predica 286

Cu prilejul nașterii martirilor Protasie și Ghervasie 125

Predica 299 D

Cu prilejul nașterii martirilor scilitani 135

Predica 299 E

Despre ziua de naștere a sfinților scilitani,

cuvântare [ținută] în Bazilica „Novarum” 147

Predica 299 F

Cu prilejul zilei de naștere a sfinților martiri scilitani 161

Predica 309

Cu prilejul nașterii martirului Ciprian 169

Predica 310

Cu prilejul nașterii martirului Ciprian 177

Predica 311

Cu prilejul nașterii martirului Ciprian 181

Predica 325

Cu prilejul zilei de naștere a celor douăzeci de martiri 195

Predica 326

Cu prilejul zilei de naștere a martirilor 199

Predica 327

Cu prilejul zilei de naștere a martirilor 203

Predica 328

Cu prilejul zilei de naștere a martirilor 207

Bibliografie 217

Notă asupra ediției

În cazul fiecăreia dintre cele douăzeci și trei de predici am indicat, prin intermediul notelor de subsol, ediția de text latinesc folosită. Detaliile privitoare la locul și la data rostirii predicilor provin din ediția: Allan Fitzgerald (ed.), *Agostino. Dizionario enciclopedico*, edizione italiana a cura di Luigi Alici e Antonio Pieretti, Città Nuova Editrice, Roma, 2007. Fiecare predică este împărțită în paragrafe sau secțiuni, care au rolul de a fluidiza lectura. În cazul în care, în notele de subsol, nu apar mențiuni referitoare la numerotarea paragrafelor, înseamnă că s-a respectat numerotarea existentă în ediția de text latinesc aleasă ca suport. În situațiile în care numerotarea paragrafelor lipsește din ediția de text latinesc folosită ca sprijin, se aduc precizări suplimentare, în cadrul notelor de subsol (ex.: în Predica 64, s-a recurs la numerotarea existentă în ediția *on-line* <http://www.augustinus.it>. etc.). Fiecărui paragraf îi corespunde un subtitlu (cu excepția acelor foarte puține cazuri în care întâlnim două sau mai multe paragrafe foarte strâns relaționate din punct de vedere ideatic), pe care am încercat să îl formulăm în acord cu ideile desprinse din el; totodată, menționăm aici și rolul de ghid al ediției electronice: <http://www.augustinus.it>.

În corpul paragrafelor, s-a optat pentru folosirea parantezelor drepte ori de câte ori s-a avut în vedere rotunjirea mesajului prin explicații sau adăugiri, cu scopul unei curgeri mai line a acestuia. În notele de subsol am integrat fie trimiterile

la *Sfânta Scriptură* (ediția folosită: ***, *Sfânta Scriptură*, tipărită sub îndrumarea Preafericitului Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988), fie unii termeni latinești sau grecești cu rol de noțiuni-cheie, care se evidențiază la nivelul textului prin folosirea lor recurentă de către autor sau prin forța lor expresivă; pentru lămurirea sensului lor s-au folosit dicționarele menționate în bibliografie.

***Cuvântare despre ziua de naștere
a sfinților martiri***

Pilda sfinților martiri

1. Cinstim amintirea martirilor. Așadar, să admirăm slava martirilor și să luăm drept pildă faptele lor. Toate cele pe care le-ați auzit pe când se dădea citire Sfintei Evanghelii: „Căci vă vor preda pe voi, [când vă vor da pe mâna celor] din adunări și în sinagogile lor vă vor bate cu biciul”² [și] ce s-a zis apoi: „Însă va da frate pe frate la moarte și tată pe fiu și vrăjmașii omului sunt din familia lui”³, aceste lucruri li se întâmplă celor buni și celor răi. Căci lucrurile rele pe care le pătimesc oamenii pe acest pământ sunt comune celor buni și celor răi, la fel cum lucrurile bune pe care le au oamenii pe acest pământ le au în comun cei buni și cei răi. Așadar, mulțimea

¹ Predica 64, *Tractatus de Natale Sanctorum Martyrum*, *Cuvântare despre ziua de naștere a sfinților martiri*, nu are un loc și o dată de rostire cunoscute. Textul latinesc a fost preluat din ediția: Cyrille Lambot, „Sermons complétés. Fragments de sermons perdus. Allocution inédite de Saint Augustin”, în *Revue Bénédictine*, 51 (1939), pp. 10-14. Dat fiind faptul că această ediție nu prezintă și o numerotare a paragrafelor, am recurs la împărțirea lor în baza ediției *on-line*: <http://www.augustinus.it/latino/discorsi/>. Această predică se remarcă prin introducerea a două secvențe cu rol de parabolă, extrase din Sfânta Scriptură și considerate relevante de autor în intenția sa de a cinsti cum se cuvine amintirea faptelor martirilor. Blândețea și supunerea acestora este asemănată cu cea a oilor care sunt trimise în mijlocul pericolului, între lupi, și cu cea a porumbeilor, păsări devenite simbol al păcii.

² Cf. Mt. 10, 17.

³ Cf. Mt. 10, 21.

martirilor, văzând că mulți oameni răi pătimesc multe lucruri rele pe acest pământ, a strigat către Dumnezeu într-un glas: „Judecă-mă, Dumnezeule, și deosebește dreptatea mea de neamul necuvios”⁴. De fapt, deoarece [și] cel bun, și cel rău este pedepsit, ce se întâmplă cu cel bun dacă nu se deosebește dreptatea lui? Cel bun este pedepsit aici [pe pământ], dar primește cununa [când ajunge] la Dumnezeu. Cel rău este pedepsit și aici [pe pământ], este chinuit și prin judecata veșnică. Prin urmare, dacă îi iubim pe sfinții martiri, să alegem pentru noi dreptatea, ca Dumnezeu să ne îndrăgească.

Credincioșii, oile din mijlocul lupilor

2. Vedeți cum Domnul nostru Iisus Hristos îi modelează, prin învățătura Sa, pe martirii Săi. Spune [Hristos]: „Vă trimit pe voi ca pe niște oi în mijlocul lupilor”⁵. Vedeți ce face un singur lup dacă ajunge între multe oi. Deși sunt mii de oi, după ce un singur lup a fost trimis în mijlocul lor, se neliniștesc, și chiar dacă nu toate sunt sfâșiate, totuși toate se înspăimântă. Așadar, ce fel de a se purta era acesta, ce fel de sfat, ce fel de putere, cât har dumnezeiesc era în a duce nu lupul la oi, ci oile între lupi! Spune [Hristos]: „Vă trimit pe voi ca pe niște oi în mijlocul lupilor”⁶, nu la marginea [haitei de] lupi, ci în mijlocul lupilor. Așadar, era o haită de lupi, erau [doar] puține oi, astfel încât lupii cei mulți ar fi putut să omoare puținele oi. [Apoi], lupii au fost preschimbați și făcuți oi.

Grâul și neghina, neamurile creștine și necreștine

3. Totuși, li se zice acest lucru tuturor: și celor care trăiau pe atunci, care Îl ascultau pe Domnul, și celor care prin ei

⁴ Cf. Ps. 42, 1.

⁵ Mt. 10, 16.

⁶ Mt. 10, 16.

urmau să creadă în Domnul, și murind aceștia, celor care aveau să le urmeze lor până la noi, și după noi, până la sfârșitul veacului. Tuturor li se zice: „Veți fi urâți de toate neamurile pentru numele Meu”⁷. În realitate, s-a prezis că Biserica urma să se răspândească la toate neamurile. Așa cum citim că s-a făgăduit, așa vedem că s-a îngăduit [de către Dumnezeu]. Și [pe de o parte] toate neamurile sunt creștine, și pe de altă parte, nu sunt creștine toate neamurile. „Pe tot câmpul grâu, pe tot câmpul neghină”⁸. Prin urmare, când auziți că vi se zice de către Domnul nostru Iisus Hristos: „Veți fi urâți de toți oamenii pentru numele Meu”⁹, ascultați-L ca și cum ați fi grâul [nu neghina], [căci] acest lucru i se zice grâului. Luați aminte împreună cu mine, ca nu cumva cineva să zică în sufletul lui: „Acest lucru li s-a zis ucenicilor Domnului când Domnul nostru Iisus Hristos i-a trimis să predice cuvântul Lui printre popoare. Toate neamurile îi urau pentru numele Lui. Însă acum toate neamurile slăvesc numele Lui. Să nu socotim că suntem urâți de toate neamurile, ci că suntem mai degrabă iubiți de toate neamurile”. O, neamuri creștine, [voi] toate, o, grâu al lui Dumnezeu, o, semințe universale¹⁰ răspândite pe întregul pământ, luați aminte la voi însevă și recunoașteți faptul că vă urăsc toate neamurile pentru numele lui Hristos! Indiferent cât de mulți au rămas păgâni, indiferent cât de mulți au rămas iudei, indiferent cât de mulți s-au făcut eretici, abătându-se [de la dreapta credință], oare nu toți ne urăsc pentru numele lui Hristos? Dar [poate] este și cineva, un om foarte rău, fie el nobil, fie el puternic, fie el strălucitor prin funcția lui, important prin puterea lui, care să vrea lucruri rele [și] să poată săvârși multe din ele. Și pe el l-ar urî toți oamenii¹¹, dar nu [l-ar urî] pentru

⁷ Cf. Mt. 10, 22.

⁸ Cf. Mt. 13, 30.

⁹ Cf. Mt. 10, 22.

¹⁰ *Germina catholica*.

¹¹ Acest om, care ar ocupa o poziție socială înaltă și care s-ar folosi de ea pentru a săvârși lucruri rele, ar atrage ura celorlalți din pricina purtării sale, oglinzind a gândurilor sale.

[numele lui] Hristos. În realitate, glasul [celor care l-ar urî] este asemănător, dar cauza, diferită. De aceea, Domnul Iisus, pentru că știa că și celor mai răi oameni li se poate întâmpla să fie urâți de toți oamenii, după ce a zis: „Cu toții sunteți urâți [de către cineva]”, a adăugat: „pentru numele Meu”¹², deoarece a venit în împlinirea [dorinței] celor care zic: „Judecă-mă, Dumnezeu, și deosebește dreptatea mea de neamul necuvios”¹³.

Despre înțelepciunea șerpilor și nevinovăția porumbeilor

4. Să ascultăm, așadar, ce [ne]-a îndemnat Cel Ce a făgăduit cunună. [Ne]-a propus o întrecere, dar Cel Ce îi așteaptă pe luptători îi ajută pe cei care se ostenesc. Ce fel de întrecere a propus, prin urmare? *Agon*¹⁴, „întrecerea” este „luptă” pe latinește. Prin urmare, ce fel de luptă a vestit Domnul Iisus Hristos? Acesta este lucrul pe care l-a vestit: „Fiți înțelepți ca șerpii și nevinovați ca porumbeii”¹⁵. Cine va înțelege acest lucru, cine îl va avea în vedere, cine îl va respecta va muri fără frică pentru că nu va muri [de fapt]. De fapt, nimeni nu trebuie să moară fără frică cu excepția celui care știe că moare în așa fel încât moartea să moară înlăuntrul lui, [iar] el să fie încununat cu viața [veșnică].

5. Din acest motiv, preadragii [mei], trebuie să vă arătăm, chiar dacă adesea v-am vorbit [despre alte lucruri pornind tocmai] de la acesta, ce înseamnă să fiți nevinovați ca porumbeii, înțelepți ca șerpii¹⁶. Sigur, dacă s-a rânduit pentru noi nevinovăția porumbeilor [dacă s-a rânduit că trebuie să fim nevinovați ca porumbeii], ce are de-a face înțelepciunea șarpelui

¹² Cf. Mt. 10, 22.

¹³ Cf. Ps. 42, 1.

¹⁴ În limba greacă: ἀγών, -ῶνος.

¹⁵ Mt. 10, 16.

¹⁶ Cf. Mt. 10, 16.

cu nevinovăția porumbelului? Iubesc porumbelul că nu are fiere. Mă tem de șarpe că are venin.

Înțelepciunea șerpilor

6. Să nu te temi de șarpe în nicio privință. El are [în trup] ce anume să urăști, are [în trup] ce să iei drept pildă. Căci șarpele, când îl va apăsa bătrânețea și va simți greutatea vechimii lui, se retrage de-a lungul unui cotlon și își lasă haina cea veche, ca să se bucure de faptul că este [iarăși] nou [la începutul vieții]. Să-l ai drept pildă tu, creștine, care-L auzi pe Hristos zicând: „Intrați prin poarta cea strâmtă”¹⁷! Și Apostolul Pavel îți zice: „Dezbrăcați-vă de omul cel vechi, dimpreună cu faptele lui, și îmbrăcați-vă cu cel nou, care a fost creat după [chipul lui] Dumnezeu”¹⁸.

Așadar, de la șarpe ai ce să iei drept pildă: nu muri din pricina bătrâneții! Cel care moare în numele vreunui folos trecător, moare din pricina bătrâneții¹⁹. Cel care moare în numele folosului [pe care-l aduce] slava omenească, moare din pricina bătrâneții²⁰. Când însă [te] vei fi dezbrăcat de toate aceste [feluri de] bătrânețe, atunci ai luat drept pildă înțelepciunea șarpelui. Mai cu putere ia-l [pe șarpe] drept pildă, [dar] păstrează-ți capul! Ce înseamnă „păstrează-ți capul”? Ține-L lângă tine pe Hristos. Dacă cumva cineva dintre voi [a omorât un șarpe], când a omorât șarpele, a observat felul în care, pentru [a]-și [feri] capul, își aruncă înainte întregul corp, în fața loviturilor celui care îl rănește? El nu vrea să fie rănit acolo unde știe că are viață. Dar viața noastră este Hristos. Căci El Însuși a zis: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”²¹. Ascultă-l și

¹⁷ Mt. 7, 13.

¹⁸ Cf. Col. 3, 9-10.

¹⁹ Cu referire la bătrânețea sufletească.

²⁰ Este vorba, din nou, despre bătrânețea sufletească.

²¹ In 14, 6.

pe Apostolul [Pavel]: „Hristos este capul bărbatului²²”. Cel care Îl păstrează înlăuntrul lui pe Hristos își păstrează pentru sine propriul cap.

Nevinovăția porumbeilor

7. Acum însă de ce este nevoie să se zugrăvească prin multe [cuvinte] nevinovăția porumbeilor? De fapt, veninul șarpelui era de temut. În cazul șarpelui, exista riscul de a lua drept pildă ceea ce era de temut. Însă, fără teamă, ia drept pildă porumbelul! Ia seama la faptul că porumbeii se bucură [când sunt] în tovărășie. Peste tot zboară împreună, se hrănesc împreună, nu vor să fie singuri, se bucură de legătura [dintre ei]. Se înflăcărează cu iubire, gânguresc cu suspine drăgăstoase, dau viață puilor prin sărutările [lor]. Însă atâta vreme cât „suntem în trup, suntem departe de Domnul”²³. „Feriți cei ce plâng!”²⁴ Și, dacă vrei să fii porumbel, zi-I Domnului tău: „Suspînul meu de la Tine nu s-a ascuns”²⁵. Așadar, atunci când porumbeii – căci observăm și acest lucru adeseori – se înfruntă pentru locurile lor, cearta este într-un anume fel liniștită. Oare se despart pentru că se înfruntă? Zboară împreună, se hrănesc împreună și însăși înfruntarea este liniștită. Uitați-vă la înfruntarea dintre porumbei! A zis Apostolul [Pavel]: „Dacă însă vreunul nu ascultă de cuvântul nostru prin epistolă, pe acela să-l însemnați și nu vă mai amestecați cu el!”²⁶. Iată înfruntarea! Dar ia seama că este înfruntarea porumbeilor, nu a lupilor. De îndată a adăugat: „Dar să nu-l socotiți ca pe un vrăjmaș, ci dojeniți-l ca pe un frate”²⁷. Porumbelul iubește și atunci când lovește. Lupul urăște și atunci când mângâie.

²² Cf. I Cor. 11, 3.

²³ Cf. II Cor. 5, 6.

²⁴ Mt. 5, 4.

²⁵ Ps. 37, 9.

²⁶ II Tes. 3, 14.

²⁷ Cf. II Tes. 3, 15.

Sfinții martiri au avut nevinovăția porumbeilor și înțelepciunea șerpilor

8. Prin urmare, având nevinovăția porumbeilor și luând drept pildă înțelepciunea șerpilor, cinstiți faptele sfinte ale martirilor prin sobrietatea minții, nu prin lăcomia pântecului. Lăudați-L pe Dumnezeu, căci El Însuși este Dumnezeul nostru, Cel Care este și Domnul martirilor. Dacă vom lupta bine, El Însuși [va fi] dătătorul cununii noastre, Cel Care le-a dat cununa [plină de slavă] celor pe care dorim să-i luăm drept pildă²⁸.

²⁸ Cu referire la martiri.